

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 637/2015-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti MIHO a spol., s. r. o., Mariánske námestie 20, Žilina, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Korytár s. r. o., Sladovnícka 13, Trnava, konajúcou prostredníctvom advokáta Mgr. Ing. Pavla Korytára, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 40/2012 z 27. apríla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Základné práva obchodnej spoločnosti MIHO a spol., s. r. o., podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 40/2012 z 27. apríla 2015 p o r u š e n é n e b o l i .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti MIHO a spol., s. r. o., Mariánske námestie 20, Žilina (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou Korytár s. r. o., Sladovnícka 13, Trnava, konajúcou prostredníctvom advokáta Mgr. Ing. Pavla Korytára, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 MCdo 40/2012 z 27. apríla 2015 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 Co 239/2010 z 10. októbra 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), podľa ktorých sa otázky premlčania nároku na náhradu škody spôsobenej porušením zákona č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“) v prerokúvanej veci posudzovali podľa pravidiel Občianskeho zákonníka.

2. Podstatou veci je posúdenie ústavnosti (práva na súdnu ochranu a práva na ochranu majetku) výkladu ustanovení aplikovaných najvyšším súdom, najmä ustanovení vymedzujúcich vzťah medzi Občianskym zákonníkom a Obchodným zákonníkom a z nich vyplývajúce právne posúdenie premlčania sťažovateľkiných nárokov na náhradu škody zo zodpovednostného záväzkovo-právneho vzťahu, ktorý vznikol na základe porušenia povinnosti podľa osobitného predpisu, konkrétne zákona o verejnom obstarávaní.

3. V sťažnosti sa uvádza:

«Obec [REDAKOVANÉ] ako obstarávateľ vyhlásila verejnú súťaž podľa § 54 vtedy platného zákona č. 523/2003 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoVO“) na predmet obstarávania: „Realizácia stavby 96 bytových jednotiek, [REDAKOVANÉ]“ vo Vestníku verejného obstarávania č. 159/2004 zo dňa 07.10.2004 pod značkou 11110-MSP (ďalej len „Verejná súťaž I“).

Sťažovateľ sa spolu s ďalšími uchádzačmi prihlásil do verejnej súťaže na realizáciu bytových jednotiek v [REDAKOVANÉ].

Obec [REDAKOVANÉ] listom zo dňa 12.11.2004 oznámila, že na základe výsledku komisia ponuku Sťažovateľa prijíma, nakoľko bola vyhodnotená ako najlepšia. Listom zo dňa 02.12.2004 Obec [REDAKOVANÉ] oznámila Sťažovateľovi zrušenie verejnej súťaže...

Dňa 21.12.2004 podal Sťažovateľ námietky na Úrad verejného obstarávania (ďalej len „ÚVO“). Rozhodnutím ÚVO č. 1588-1085-7100/2400 sa námietkam Sťažovateľa vyhovel. ÚVO konštatoval, že Obec [REDAKOVANÉ] zrušila verejnú súťaž neoprávnene, nakoľko dôvod, ktorý uviedol, t.j. zrušenie prísľubu Ministerstva výstavby regionálneho rozvoja SR nie je podstatnou zmenou okolností, za ktorých sa metóda verejného obstarávania vyhlásila, pretože z písomného vyjadrenia starostky obce vyplýva, že uvedený prísľub im bol zrušený na základe jej požiadania; Obec [REDAKOVANÉ] mala povinnosť uzatvoriť so Sťažovateľom zmluvu o dielo a to bez zbytočného odkladu od prijatia ponuky a to v zmysle ust. § 41 ZoVO. Táto povinnosť nezanikla oznámením Obce [REDAKOVANÉ] o zrušení verejnej súťaže, pretože tento úkon obce je v priamom rozpore s platnými ustanoveniami ZoVO.

Dňa 22.12.2004 Obec [REDAKOVANÉ] vyhlásila ďalšiu súťaž vo Vestníku verejného obstarávania „výstavba bytových domov v obci [REDAKOVANÉ]“ (ďalej len „Verejná súťaž II“); účastníkom verejného obstarávania bol aj Sťažovateľ, pričom bol vylúčený z verejnej súťaže pred vyhlásením výsledkov verejnej súťaže...

Dňa 22.02.2005 podal Sťažovateľ na Okresnom súde Trnava žalobu o určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu - rozhodnutia Obce [REDAKOVANÉ] o zrušení verejnej súťaže vyhlásenej vo Vestníku verejného obstarávania č. 159 zo dňa 07.10.2004 pod značkou 11110-MSP (ďalej len „Rozhodnutie“).

Dňa 06.12.2005 Okresný súd Trnava vydal Rozsudok č. k. 23C/32/2005-59, ktorým zamietol žalobu Sťažovateľa, nakoľko mal za to, že Rozhodnutie je individuálnym normatívnym aktom, nie právnym úkonom posudzovaným podľa noriem súkromného práva, a preto nie je možné súdnym rozhodnutím určovať jeho neplatnosť. Ide o rozhodnutie obce, ktoré je predmetom verejného práva...

Dňa 24.08.2006 Krajský súd v Trnave vydal Uznesenie č.k. 11Co/43/2006-78, ktorým zrušil rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 23C/32/2005-59 a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 29.06.2007 vydal Okresný súd Trnava Rozsudok č.k. 23C/32/2005-112, ktorý žalobu Sťažovateľa opätovne zamietol.

Dňa 13.03.2008 sa Sťažovateľ dodatočne dozvedel, že v skutočnosti došlo k realizácii výstavby 45-ich bytových jednotiek zo strany tretej osoby...

Sťažovateľovi vznikla škoda titulom porušenia právnej povinnosti zo strany Obce [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ sa v súdnom konaní domáhal zaplatenia sumy 247.011,19 Eur s prísl. a náhradou trov konania.

Dňa 29.09.2008 Sťažovateľ v postavení žalobcu podal na Okresnom súde Trnava žalobu o zaplatenie náhrady škody v sume celkom 247.011,19 Eur s príslušenstvom.

Dňa 19.05.2010 Okresný súd Trnava vydal Rozsudok, č.k. 38Cb/103/2008-279... (ďalej len „Rozsudok I“), ktorým v celom rozsahu zamietol žalobu Sťažovateľa.

Dňa 07.07.2010 Sťažovateľ v postavení odvolateľa podal na Okresnom súde Trnava odvolanie proti Rozsudku I... a žiadal, aby Krajský súd v Trnave ako odvolací súd Rozsudok I zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie Okresnému súdu Trnava...

Dňa 10.10.2011 Krajský súd v Trnave vydal Rozsudok, č. k. 23Co/239/2010-357... (ďalej len „Rozsudok II“), ktorým potvrdil Rozsudok I.

Dňa 15.03.2012 Sťažovateľ podal Generálnemu prokurátorovi podnet na podanie mimoriadneho dovolania voči Rozsudku II Krajského súdu v Trnave.

Dňa 18.05.2012 Generálny prokurátor SR odložil podnet Sťažovateľa ako neopodstatnený.

Sťažovateľ podal Generálnemu prokurátorovi SR opakovaný podnet na podanie mimoriadneho dovolania.

Dňa 28.11.2012... zastupujúci generálny prokurátor JUDr. Ladislav Tichý) podal na Najvyššom súde SR mimoriadne dovolanie voči Rozsudku II.

Dňa 04.05.2015 bol Sťažovateľovi doručený Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo/40/2012 zo dňa 27.04.2015, ktorým súd mimoriadne dovolanie Sťažovateľa zamietol a zaviazal Sťažovateľa zaplatiť Obci [REDAKOVANÉ] do 3 dní náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní 925,62 Eur... (ďalej len „Rozsudok III“)...

Zákon č. 513/1991 Z.z. Obchodný zákonník v platnom znení (ďalej len „OBZ“) neobsahuje legálnu definíciu pojmu záväzkový vzťah. Legálnu definíciu plamú aj pre obchodné právo (vzhľadom na vzťah subsidiarity) nachádzame v ust. § 488 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení (ďalej len „OZ“), v zmysle ktorej: „Záväzkový vzťah je právny vzťah (nie len zmluvný vzťah (!)), z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.“

Je nepochybné, že Obec [REDAKOVANÉ] ako samosprávna územná jednotka stavbou obecných bytov zabezpečoval verejné potreby, rovnako ako skutočnosť, že Sťažovateľ je podnikateľským subjektom. V zmysle uvedeného, právny vzťah medzi oboma subjektmi treba posudzovať podľa povahy účastníkov ako aj účelu zmluvy, a ak aj nedošlo k uzavretiu zmluvy, tak zo zodpovednostných vzťahov (mimozmluvných ale záväzkových), napríklad náhrady škody, ktorá vznikla v dôsledku neuzavretia zmluvy. ...

Vzhľadom na existujúci vzťah subsidiarity medzi OZ a OBZ, OBZ v § 261 ods. 2 nezužuje záväzkový vzťah len na zmluvný záväzkový vzťah ale pojmovo v sebe implikuje všetky druhy záväzkových vzťahov (!).

V komentári k § 387 OBZ (pozn. dostupné na ASPI) sa uvádza: „Medzi obchodné záväzkové vzťahy treba zahrnúť aj právo na náhradu škody, a to aj vtedy, ak toto právo vzniklo v dôsledku porušenia mimozáväzkovej povinnosti. Náhrada škody sa totiž vždy realizuje vo forme záväzkového vzťahu, t.j. záväzku, ktorý smeruje k náhrade škody. Preto sa aj všeobecne hovorí o náhrade škody ako o záväzku na náhradu škody.“

Na vznik nároku na náhradu škody sa vyžaduje kumulatívne splnenie tzv. zodpovednostných predpokladov (1. Protiprávny úkon, 2. Spôsobenie škody, 3. Príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a škodou (str. 6 posledný odsek Rozsudku I, str. 6 piaty odsek Rozsudku II)). Nakoľko k ich splneniu došlo, Sťažovateľ má zato, že existujúci právny vzťah medzi Sťažovateľom a Obcou [REDAKOVANÉ] je záväzkom zo spôsobenej škody.

Ako vyplýva z odôvodnenia Rozsudku II na právny vzťah medzi Sťažovateľom a Obcou [REDAKOVANÉ] v procese verejného obstarávania je potrebné aplikovať ustanovenia Zo VO, v zmysle ktorého ust. § 15 ods. 5 na metódy a postupy upravené týmto zákonom sa nevzťahujú pravidlá pre obchodnú verejnú súťaž upravenú v ust. § 281 a nasl. OBZ. Do režimu OBZ sa možno dostať len prostredníctvom ustanovení § 261 ods. 1, resp. ods. 2 OBZ (relatívne obchody), ale len v prípade už existujúceho záväzkovo-právneho vzťahu, o ktorý v tomto spore podľa názoru odvolacieho ako aj prvostupňového súdu nejde.

Na rozdiel od vyššie uvedenej argumentácie v Rozsudku II Najvyšší súd Slovenskej republiky v Rozsudku III (str. 7) konštatuje „...v danej veci je nesporné, že postup vyhlasovateľa verejného obstarávania bol v rozpore s ustanoveniami zákona č. 523/2003 Z.z. V tomto smere je súd viazaný rozhodnutím orgánu verejnej správy z 19. októbra 2005 č. 1588-1085-7100/2004. Uvedená nesprávnosť mohla mať aj za následok vznik zodpovednostného záväzkového vzťahu vo forme škody.“ ...

Sťažovateľ poukazuje na porušenie princípu právnej istoty vzhľadom na nekonzistentné právne posúdenie (ne)existencie záväzkovoprávneho vzťahu medzi Sťažovateľom a Obcou [REDAKOVANÉ], kedy v Rozsudku II Krajský súd v Trnave konštatoval, že v danom prípade nejde o záväzkovoprávny vzťah a Najvyšší súd Slovenskej republiky v Rozsudku III konštatoval vznik záväzkovoprávneho vzťahu vo forme škody (t.j. deliktuálneho záväzkoprávneho vzťahu). Sťažovateľ poukazuje aj na ďalšiu inkonzistenciu v právnom posúdení, ktorá je bez ďalšieho porušením princípu právnej istoty zo strany konajúcich súdov; zatiaľ čo Krajský súd v Trnave v Rozsudku II a Najvyšší súd Slovenskej republiky v Rozsudku III konštatovali, že ide o súkromnoprávny vzťah medzi Sťažovateľom a Obcou [REDAKOVANÉ], Okresný súd Trnava v Rozsudku č.k. 23C/32/2005-59 a č.k. 23032/2005-112, Krajský súd v Trnave v Uznesení č.k. 11Co/43/2006-78 mali za to, že ide o vzťah verejnoprávny.

V článku K. Csacha, na ktorý odkazuje aj Rozsudok II a Rozsudok III (Súkromnoprávne následky porušenia zákona o verejnom obstarávaní. Justičná revue 4/2008, s. 563 - 572, pozn.) sa uvádza, že verejné obstarávanie nie je výkonom verejnej moci, ale „súkromno-právnym vystupovaním verejnej moci na trhu“. Vzťahy, ktoré teda vznikajú v súvislosti s verejným obstarávaním sú svojou povahou súkromnoprávne, nielen občianskoprávne ale aj obchodnoprávne(!). Aplikovať ustanovenia OZ na premlčanie práv

a povinností vyplývajúcich z existujúceho deliktuálneho záväzkového vzťahu bez ďalšieho, aj vzhľadom na povahu subjektov (obec, podnikateľ), je v rozpore s princípmi verejného obstarávania. Uvedené nie je dotknuté ani skutočnosťou, že nárok na náhradu škody súdy posúdili v zmysle ust. § 420 a nasl. OZ.

Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Trnave zaťažili svoje konanie a rozhodovanie nedostatočným odôvodnením, v časti (ne)existencie záväzkovoprávneho vzťahu ako aj posúdením vzťahu ako súkromnoprávne ho, resp. verejnoprávneho aj rozporuplnou argumentáciou, a tým porušil práva Sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru, osobitne princíp právnej istoty, ktorý je jeho imanentnou súčasťou.

Sťažovateľ zároveň má za to, že konajúce súdy postupovali arbitrárne, nakoľko v Rozsudku II a ani v Rozsudku III sa nevysporiadali so zásadnou otázkou, a to prečo nie je možné na existujúci záväzkovoprávny vzťah aplikovať ustanovenia § 261 ods. 2 OBZ...

Sťažovateľ má jednoznačne zato, že nárok na náhradu škody nie je premlčaný a mal sa bez ohľadu na právnu kvalifikáciu zodpovednosti za škodu ako občianskoprávnu alebo obchodnoprávnu, posudzovať podľa ust. OBZ o premlčaní, ktoré sú vzhľadom na povahu subjektov (podnikateľ, obec) bez ďalšieho aplikovateľné.

Na základe uvedeného namietame, že konaním a rozhodovaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v spojení s Krajským súdom v Trnave bolo v dôsledku ich arbitrárneho postoja k návrhom a právnej argumentácii Sťažovateľa zasiahnuté do práva Sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie (vrátane princípu právnej istoty) a práva vlastníť majetok, kedy konajúce súdy považovali nárok Sťažovateľa v rozpore so zákonom za premlčaný.

... Arbitrárnosť rozhodnutia pre nevysporiadanie sa správnym posúdením naplnenia predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu.

Sťažovateľ vo svojich podaniach (odvolanie, podnet, opakovaný podnet na mimoriadne dovolanie) poukazoval na naplnenie všetkých predpokladov zodpovednosti za škodu podľa nasledovného:

Prvým predpokladom vzniku škody v zmysle občianskoprávnej úpravy je porušenie právnej povinnosti/porušenie právnych povinností, ktorými v danom prípade sú:

Protiprávne omisívne konanie Obce [REDAKOVANÉ] spočívajúce v trvalom porušovaní zákonnej povinnosti Obce [REDAKOVANÉ] ako objednávateľa uzatvoriť zmluvu o dielo

so Sťažovateľom ako zhotoviteľom od vzniku tejto povinnosti až do zániku tejto povinnosti; predmetom zmluvy malo byť zhotovenie diela predmetu obstarania vo Verejnej súťaži I. Doručenie oznámenia Obce [REDACTED] o prijatí ponuky Sťažovateľa na uzatvorenie zmluvy o dielo v rámci Verejnej súťaže I zakladá osobitnú právnu (zákonnú) povinnosť Obce [REDACTED] uzatvoriť zmluvu o dielo so Sťažovateľom a to bez zbytočného odkladu od prijatia ponuky a to v zmysle ust. § 41 ZoVO. Táto povinnosť nezanikla oznámením Obce [REDACTED] o zrušení Verejnej súťaže I, pretože tento úkon Obce [REDACTED] je v priamom rozpore s platnými ustanoveniami ZoVO; Obec [REDACTED] v tomto štádiu verejného obstarávania nemala právo jednostranne zrušiť svoje rozhodnutie o prijatí ponuky Sťažovateľom. K zrušeniu Verejnej súťaže by mohlo dôjsť výlučne na základe dvojstranného úkonu medzi sporovými stranami. alternatívne

Protiprávne komisívne konanie Obce [REDACTED] spočívajúce v zmarení realizácie predmetu obstarávania Verejnej súťaže I zo strany Obce [REDACTED]. Obec [REDACTED] v rozpore so zákonnou povinnosťou uzatvoriť zmluvu so Sťažovateľom, vykonal úkony, ktoré vo vzájomnej súvislosti spôsobili zánik zákonnej povinnosti Obce [REDACTED] uzatvoriť zmluvu so Sťažovateľom; Obec [REDACTED] predovšetkým protizákonne vyhlásila Verejnú súťaž II, následne vylúčila Sťažovateľa ako záujemcu z Verejnej súťaže II, uzatvorila zmluvu s treťou osobou a nie so Sťažovateľom, poskytla súčinnosť tretej strane na realizáciu predmetu obstarávania a umožnila tak výstavbu predmetu obstarania, ktorý mal realizovať Sťažovateľ, čím Sťažovateľovi zmarila možnosť zhotoviť stavbu a dosiahnuť zisk za vyhotovenie predmetu obstarávania. K zmareniu realizácie predmetu obstarávania došlo v okamihu úplného dokončenia diela treťou osobou až v roku 2008. Dokončením predmetu obstarávania došlo k zániku povinnosti uzatvoriť zmluvu so Sťažovateľom a to z dôvodu nemožnosti plnenia, ktorý spôsobila Obec [REDACTED] svojimi protiprávnymi úkonmi uvedenými v predchádzajúcom obsahu a to na úkor Sťažovateľa.

Druhým predpokladom vzniku škody v zmysle občianskoprávnej úpravy je škoda spočívajúca v nákladoch Sťažovateľa na účasť vo Verejnej súťaži I, ako aj v ušlom zisku, ktorý Sťažovateľ nezískal.

V prípade skutočnej škody v sume 3.837,52 Eur (115.609,- Sk) sú dané všetky predpoklady zodpovednosti za škodu a to porušenie právnej povinnosti uzatvoriť zmluvu podľa bodu 1., škodou sú náklady účasti Sťažovateľa vo Verejnej súťaži I a príčinná

súvislosť je daná, pretože v prípade, ak by Obec [REDACTED] svoju povinnosť splnila, náklady účasti Sťažovateľa vo Verejnej súťaži I by nepredstavovali škodu, ale výlučne náklady spojené s realizáciou diela pre Obec [REDACTED].

V prípade ušlého zisku v sume 243.173,63 Eur (7.325.849,- Sk) sú dané všetky predpoklady zodpovednosti za škodu a to porušovanie právnych povinností uzatvoriť zmluvu podľa bodu 1., ako aj porušenie právnej povinnosti predchádzať škode podľa bodu 2., ušlým ziskom je kalkulácia Sťažovateľa k pomernej časti predmetu obstarania a príčinná súvislosť je daná, pretože v prípade, ak by Obec [REDACTED] svoju povinnosť splnila aj dodatočne (pozn.: napr. v roku 2005, alebo v roku 2006, alebo v roku 2007) a naopak nekonala v rozpore so zákonnou povinnosťou tým, že vyhlásila Verejnú súťaž II, uzatvoril a zmluvu s tretím subjektom a umožnila realizáciu časti predmetu obstarávania, potom by Sťažovateľ obdržal zisk za dodanie diela - predmet obstarávania Verejnej súťaže I.

Tretím predpokladom vzniku škody v zmysle občianskoprávnej úpravy je príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou, ktorú Sťažovateľ preukázal tým, že v prípade, ak by naopak nedošlo k porušovaniu právnej povinnosti Obce [REDACTED], potom by Sťažovateľovi nevznikla žiadna škoda, ani nárok na ušlý zisk voči Obci [REDACTED]. Ako uvádza A. Škárová v komentári k OZ: „Vždy musí ísť o priamu (nie sprostredkovanú) príčinu. Príčinou vzniku škody môže byť len okolnosť, ktorá konkrétnu ujmu (vo forme skutočnej škody či ušlého zisku) spôsobila, nie okolnosť na ktorej základe bolo možné určitý majetkový prínos iba očakávať (rovnako... uznesenie NS ČR sp.zn. 25 Cdo 1501/2002). Na základe vyššie uvedeného za okolnosť, ktorá spôsobila ujmu vo forme ušlého zisku Sťažovateľa nie je možné považovať skutočnosť, že Sťažovateľ v rámci ponuky presne vyčíslil cenu predmetu obstarávania, resp. vyhlásenie verejnej súťaže po zrušenej súťaži s predmetom obstarávania „Výstavba bytových domov v obci [REDACTED]“ pod č. 221 pod zn. 14407 - MSP, do ktorej sa Sťažovateľ prihlásil a tým „dobrovoľne“ akceptoval stav, že pôvodne navrhovanú zmluvu s ním Obec [REDACTED] neuzavrie. Týmto okamihom je až úplné dokončenie diela treťou osobou (kolaudácia novostavieb v obci [REDACTED]), ktorým nastala nemožnosť plnenia a tým aj kvalifikovaná vedomosť Sťažovateľa o výške spôsobenej škody formou ušlého zisku. Až týmto okamihom môžeme hovoriť o kumulatívnom splnení všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti za škody v zmysle ust. §420 a nasl. OZ.»

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo sťažovateľa vlastníť majetok vyplývajúce z čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a z čl. 20 Ústavy SR rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/40/2012 zo dňa 27.04.2015 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 23Co/239/2010-357 zo dňa 10.10.2011 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/40/2012 zo dňa 27.04.2015 a rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 23Co/239/2010-357 zo dňa 10.10.2011 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadosťučinenie sťažovateľovi vo výške 30.000,- Eur (slovom: tridsaťtisíc eur) na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.

alternatívne

1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo sťažovateľa vlastníť majetok vyplývajúce z čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a z čl. 20 Ústavy SR rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/40/2012 zo dňa 27.04.2015 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 23Co/239/2010-357 zo dňa 10.10.2011 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/40/2012 zo dňa 27.04.2015 a rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 23Co/239/2010-357 zo dňa 10.10.2011 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 30.000,- Eur (slovom: tridsaťtisíc eur) na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

5. Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 637/2015-11 zo 6. októbra 2015 ju prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia práv sťažovateľky podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom najvyššieho súdu. Vo zvyšnej časti týkajúcej sa krajského súdu sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci.

6. Na základe výzvy ústavného súdu sa predsedníčka najvyššieho súdu vyjadrila k sťažnosti prípisom doručeným ústavnému súdu 9. novembra 2015, v ktorom okrem iného uviedla:

„Podľa názoru najvyššieho súdu nedošlo sťažnosťou napadnutým rozsudkom k zásahu do ústavných práv sťažovateľky.

V sťažnosťou napadnutom rozhodnutí najvyšší súd vysvetlil, prečo všetky v mimoriadnom dovolaní uvedené námietky týkajúce sa posúdenia existencie a povahy vzťahu medzi sťažovateľkou a žalovanou nepovažoval za právne relevantné, uskutočnil výklad týchto vzťahov s podrobnou právnou argumentáciou, prečo nejde v danom prípade o záväzkový vzťah podľa ustanovení Obchodného zákonníka, a to aj z hľadiska v tom čase platnej úpravy zákona č. 523/2003 Z.z. o verejnom obstarávaní, z ktorej zodpovednostný vzťah medzi žalovanou ako vyhlasovateľom verejného obstarávania a sťažovateľkou ako subjektom, ktorý ponuku uskutočnil vznikol.“

7. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter vecí, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od neho očakávať ďalšie objasnenie vecí.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať majetok.

Podľa § 488 Občianskeho zákonníka záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (požiadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.

Podľa § 489 Občianskeho zákonníka záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv alebo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo aj z iných skutočností uvedených v zákone.

Podľa § 1 ods. 1 Obchodného zákonníka tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním.

Podľa § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

Podľa § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

Podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

Podľa § 387 Obchodného zákonníka právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby ustanovenej zákonom.

Podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

Podľa § 398 Obchodného zákonníka pri práve na náhradu škody plynie premlčacia doba odo dňa, keď sa poškodený dozvedel alebo mohol dozvedieť o škode a o tom, kto je povinný na jej náhradu; končí sa však najneskôr uplynutím 10 rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu povinnosti.

Podľa § 757 Obchodného zákonníka pre zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinností ustanovených týmto zákonom platia obdobne ustanovenia § 373 a nasl.

III.

9. Sťažovateľka sa žalobou doručenou Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) 29. septembra 2008 domáhala, aby uložil žalovanej obci [REDAKOVANÉ] povinnosť zaplatiť sumu 247 011,19 € ako náhradu škody a ušlého zisku, ktoré sťažovateľke vznikli tým, že žalovaná po oznámení prijatia ponuky sťažovateľky vo verejnej súťaži vyhlásenej na predmet obstarávania „Realizácia stavby 96 bytových jednotiek, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]“ neoprávnene zrušila verejnú súťaž.

10. Okresný súd rozsudkom č. k. 38 Cb 103/2008-279 z 19. mája 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol, pričom v relevantnej časti odôvodnenia rozsudku uviedol: „... *verejné obstarávanie nie je výkonom verejnej moci, ale súkromnoprávnym vystupovaním verejnej moci na trhu. Nie je teda možné aplikovať zákon č. 514/2003 Z.z. na úkony obce súvisiace s obstarávaním majetku obce, keďže ani nemožno tieto úkony podradiť pod definované pojmy výkonu verejnej moci či nesprávny úradný postup. Kategória obstarávania je Špeciálnou úpravou postupu zákonom špecifikovaných subjektov pri kontrahovaní zmluvného partnera, kedy je priamo zákonom vylúčený postup podľa Obchodného zákonníka a Občianskeho zákonníka a nahrádza ho prísne formalizovaný postup podľa zákona o verejnom obstarávaní. Teda celý postup pred uzavretím zmluvy je podriadený osobitnému predpisu, ktorý nie je podriadený všeobecnej úprave Obchodného zákonníka. Do režimu obchodného zákonníka sa možno dostať len*

existujúci záväzkový vzťah. Inak možno pristúpiť k použitiu Obchodného zákonníka len s použitím blanketu formulovaného v ust. § 757 ObZ pri porušení povinnosti uloženej obchodným zákonníkom samotným (Patakyová a kol.: Obchodný zákonník - komentár, 2. vydanie, C.H.Beck 2008 s. 833). V týchto intenciách je potrebné aj posudzovať názory vyslovené v prospech aplikácie Obchodného zákonníka, ktoré však vždy počítajú či už s existenciou záväzku alebo porušenia povinnosti výslovne uloženej Obchodným zákonníkom. Inak vždy pri rešpektovaní princípu lex specialis a lex generalis platí, že ak osobitný predpis nemá blanket na použitie obchodného zákonníka, je potrebné použiť základný predpis občianskeho práva, a to Občiansky zákonník (v podstate jedinou výnimkou sú nároky z neplatných právnych úkonov podriadených režimu obchodného zákonníka).

Súd ustálil, že v tomto prípade možno nárok posudzovať v zmysle culpa in contrahendo, teda zavinenia pri kontrahovaní, kedy jeden z účastníkov nepristúpil k uzavretiu zmluvy. Ak majú byť z takéhoto omisívneho konania žalovaného vzniknúť určité nároky, je potrebné zaoberať sa nimi v rámci úpravy Občianskeho zákonníka...“

11. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania a záver, že medzi sťažovateľkou a žalovanou ide o vzťah občianskoprávny, okresný súd následne s poukazom na § 106 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka ustálil, že došlo k premlčaniu práva sťažovateľky, a to uplynutím dvojročnej premlčacej lehoty 29. septembra 2008, a žalobu sťažovateľky zamietol.

12. O odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil, pričom sa stotožnil s právnym názorom okresného súdu, že nárok sťažovateľky je premlčaný s poukazom na § 100 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka.

13. Rozsudok krajského súdu napadol na základe podnetu sťažovateľky generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadnym dovolaním. V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor okrem iného uviedol: „Podľa § 261 ods. 2 ObZ touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou zákonom ako

verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Na tento účel sa za štát považujú aj štátne organizácie, ktoré nie sú podnikateľmi, pri uzavieraní zmlúv, z ktorých obsahu vyplýva, že ich obsahom je uspokojovanie verejných potrieb.

Podľa § 261 ods. 5 ObZ pri použití tejto časti zákona podľa odsekov 1 a 2 je rozhodujúca povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu.

Podľa § 373 ObZ kto poruší svoju povinnosť zo záväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu tým spôsobenú druhej strane, ibaže preukáže, že porušenie povinností bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť.

Podľa § 387 ods. 1 ObZ právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby ustanovenej zákonom.

Podľa § 397 ObZ ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

Podľa § 398 ObZ pri práve na náhradu škody plynie premlčacia doba odo dňa, keď sa poškodený dozvedel alebo mohol dozvedieť o škode a o tom, kto je povinný na jej náhradu; končí sa však najneskôr uplynutím 10 rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu povinnosti.

Týmto základnými ustanoveniami zákona sa konajúce súdy dôsledne neriadili a to najmä pokiaľ ide o právne posúdenie otázky premlčania uplatňovaného nároku na náhradu škody z pohľadu Občianskeho zákonníka, resp. Obchodného zákonníka, čím je podľa môjho názoru daný dovolací dôvod podľa § 243 f ods.1 písm. c) OSP.

Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V danom prípade konajúce súdy opomenuli, že podľa právneho dôvodu vzniku záväzkového práva rozlišujeme zmluvné a deliktuálne záväzkové právo. Deliktuálne záväzkové právo možno ďalej rozdeliť na záväzky zo spôsobenej škody (zodpovednosť za škodu), z vadného plnenia (zodpovednosť za vady) a z omeškania (zodpovednosť z omeškania).

Z tohto pohľadu potom neobstojí záver konajúcich súdov o podriadení sa danej veci výlučne úprave zodpovednosti za škodu podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka.

Jednou z právnych skutočností, ktorá je dôvodom vzniku záväzku, je spôsobenie škody v dôsledku porušenia právnej povinnosti (zmluvnej alebo mimozmluvnej) alebo v dôsledku škodnej udalosti, s ktorou zákon spája objektívnu zodpovednosť za škodu.

V dôsledku spôsobenia škody vzniká medzi škodcom a poškodeným záväzkový vzťah, z ktorého vyplýva záväzok nahradiť poškodenému škodu, pričom záväzkový vzťah, ktorý v danom prípade vznikol z verejnej súťaže, ako z jednostranného právneho úkonu t.j. záväzkový vzťah medzi vyhlasovateľom verejnej súťaže (obcou) a ostanými súťažiacimi, sa riadi s prihliadnutím na § 261 ods. 2 ObZ a z tohto pohľadu je následne potrebné posudzovať aj otázku premlčania nároku na náhradu škody uplatnenú navrhovateľom.

Napriek tomu, že verejná súťaž bola v danom prípade vyhlásená nie podľa ustanovení ObZ, ale podľa vtedy platného zákona č. 523/2003 Z. z., ktorý v § 15 ods. 5 vylučoval použitie pravidiel pre obchodnú verejnú súťaž podľa ObZ iba na metódy a postupy upravené týmto zákonom, nemožno z toho vyvodiť, že následky spojené s porušením záväzku, teda záväzky zo spôsobenia škody, sa automaticky, bez ohľadu na § 261 ods. 2 ObZ riadia ustanoveniami Občianskeho zákonníka a to najmä pokiaľ ide o posúdenie premlčania nároku na náhradu škody.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na to, že samotný vtedy platný zákon č. 523/2003 Z. z. v § 36 predpokladal použitie ustanovení ObZ o verejnej súťaži aj na právne vzťahy vznikajúce pri vyhlásení verejnej súťaže podľa tohto zákona. Z uvedeného teda vyplýva, že s prihliadnutím na osoby daného právneho vzťahu ide porušenie povinnosti ustanovenej ObZ, (akceptácia vybraného návrhu), pri ktorej platia primerane ustanovenia § 373 a nasl. ObZ, nakoľko ide o zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinnosti, ktorá vyplýva zo záväzkového vzťahu obchodno-právnej povahy.

Ak by sa naopak aj pripustilo, že sa v danom prípade jedná o situáciu keď k porušeniu právnej povinnosti došlo podľa osobitného zákona, ktorý nemá úpravu zodpovednosti za škodu, potom samotný nárok na náhradu škody je vzhľadom na účastníkov konania záväzkovým vzťahom obchodno-právnej povahy medzi poškodeným -

podnikateľom, ktorý uplatňuje nárok voči škodcovi - obci, pričom na dĺžku premlčacej lehoty treba použiť ObZ.

Podľa môjho názoru § 261 ods. 2 ObZ zakladá použitie ustanovení ObZ na všetky záväzkové vzťahy medzi obcou a podnikateľom, pričom nerozlišuje medzi zmluvnými a mimozmluvnými záväzkovými vzťahmi, medzi samosprávnou územnou jednotkou a podnikateľom.

Prvostupňový, ani odvolací súd sa vo svojich rozhodnutiach nezaoberali aplikáciou ustanovenia § 261 ods. 2 ObZ na deliktuálne záväzkové vzťahy medzi navrhovateľom - podnikateľom a odporcom - samosprávnou územnou jednotkou, obcou. Mám za to, že tak prvostupňový, ako ani odvolací súd použitie § 106 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka na osobitné vzťahy medzi navrhovateľom - podnikateľom a odporcom - samosprávnou územnou jednotkou nesprávne zdôvodnili, čím vylúčili použitie kogentných ustanovení § 261 ods. 2 ObZ.

Zodpovednostný záväzkový vzťah na náhradu škody vzniknutý medzi odporcom - obcou a navrhovateľom - podnikateľom, pri porušení povinností, vyplývajúcich zo zákona v štádiu kontraktácie obchodnej zmluvy, ktorej predmetom mala byť realizácia stavby obecných bytových jednotiek, je v zmysle vyššie uvedeného, záväzkovým vzťahom obchodno-právnej povahy.

Keďže medzi navrhovateľom (podnikateľom) a odporcom (obcou), išlo o obchodný záväzkový vzťah (nárok navrhovateľa na náhradu škody voči odporcovi), začatie plynutia a trvanie premlčacej doby ako aj iné ustanovenia ObZ ohľadom premlčania práva na náhradu škody ako deliktuálneho (zodpovednostného) záväzkovo-právneho vzťahu odporcu voči navrhovateľovi z tohto právneho vzťahu sa podľa môjho názoru riadia kogentnými ustanoveniami ObZ.

Vzhľadom na plynutie subjektívnej štvorročnej premlčacej doby a desaťročnej objektívnej premlčacej doby je zrejmé, že táto ku dňu podania žaloby navrhovateľom neuplynula márne. Vychádzajúc zo záverov prvostupňového aj odvolacieho súdu o začiatku plynutia premlčacej doby dňom 23. decembra 2004, subjektívna premlčacia doba nároku navrhovateľa na náhradu škody voči odporcovi uplynula najskôr 23. decembra 2008, čiže nárok navrhovateľa na náhradu škody voči odporcovi v čase podania žaloby dňa 29. septembra 2008 premlčaný nebol.“

14. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom mimoriadne dovolanie zamietol. V relevantnej časti odôvodnenia rozsudku uviedol: «*Vzťah Občianskeho a Obchodného zákonníka vymedzuje ustanovenie § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, podľa ktorého právne vzťahy, ktoré nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka sa riešia podľa občianskeho práva. Pre vzťahy, ktoré sú upravené Obchodným zákonníkom je typické, že ide o vzťahy podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním, vrátane tzv. absolútnych obchodov vymedzených v § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka. Okrem toho § 262 ods. 3 Obchodného zákonníka umožňuje, aby si zmluvné strany (bez zreteľa na ich charakter) dohodli, že ich vzťahy sa budú riadiť Obchodným zákonníkom, a to bez ohľadu na to, či ich zmluvné vzťahy typologicky inak zodpovedajú vzťahom upraveným v Obchodnom zákonníku.*

Pre posúdenie toho, či daný vzťah treba posúdiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka je teda predovšetkým rozhodné to, či ide o obchodné vzťahy v zmysle Obchodného zákonníka. Čo sa považuje za obchodný vzťah však Obchodný zákonník expressis verbis nedefinuje. Nepriamo to však vyplýva z ustanovenia § 261 Obchodného zákonníka v súvislosti s určením, čo je predmetom úpravy záväzkových (obchodných) vzťahov. Podľa ods. 1 tohto ustanovenia táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. Ostane odseky tohto ustanovenia (§ 261 ods. 2 a nasl. Obchodného zákonníka) upravujú iba výnimky z uvedenej všeobecnej právnej úpravy záväzkových vzťahov, a to vo vzťahu k tam vymenovaným subjektom alebo vo vzťahu k charakteru záväzkového vzťahu. Uvedené výnimky upravujúce pôsobnosť Obchodného zákonníka teda platia aj vtedy, ak by sa podľa definovania uvedenom v § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka nejednalo o záväzkový vzťah, na ktorý treba aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, t.j. nešlo by o vzťah medzi podnikateľmi (§ 261 ods. 1 Obchodného zákonníka) a vzťah, ktorý sa týka ich podnikateľskej činnosti. Naplnenie uvedených dvoch predpokladov je preto aj podmienkou, iba za splnenia ktorej sa vzťahy ďalších v zákone vymenovaných subjektov (§ 261 ods. 2 a nasl. Obchodného zákonníka) riadia ustanoveniami Obchodného zákonníka. Vyžaduje sa však kumulatívne naplnenie oboch uvedených predpokladov. Treťou podmienkou posudzovania záväzkových vzťahov aj na osobitne vymenované subjekty podľa Obchodného zákonníka však je, že sú naplnené

predpoklady vzťahujúce sa pre tento subjekt. V konkrétnej veci to znamená, že týmito predpokladmi sú: 1. ide o subjekt verejného práva (§ 261 ods. 3 Obchodného zákonníka), 2. ide o subjekt uvedený v zákone a došlo k vzniku záväzkového vzťahu, ktorý sa týka zabezpečovania verejných potrieb (§ 261 ods. 2 Obchodného zákonníka) alebo 3. ide o subjekt uvedený v zákone a došlo k vzniku záväzkového vzťahu, ktorý zabezpečuje vlastné potreby daného subjektu (§ 261 ods. 2 Obchodného zákonníka), 4. ide o subjekt uvedený v bode 1/ a 21, ktorý uzavrel záväzkový vzťah (alebo inak vstúpil do záväzkového vzťahu) s osobou, ktorá je podnikateľom a tento záväzkový vzťah je jeho podnikateľskou činnosťou (§ 261 ods. 2 Obchodného zákonníka).

Zákon č. 523/2003 Z.z. je samostatným a špecifickým zákonom, upravujúcim postup tam uvedených subjektov, ktorého účelom je upraviť „metódy a postupy verejného obstarávania používané obstarávateľmi pri uzavieraní verejných zmlúv (ďalej len „zmluva“) na dodanie tovaru, zmlúv na uskutočnenie prác alebo zmlúv na poskytnutie služieb...“ (§ 1 ods. 1 písm. a/ uvedeného zákona). Z tohto ustanovenia je nesporné, že ide o činnosť subjektu obstarávania, ktorá predchádza samotnému uzavretiu zmluvy, t.j. predkontraktačné štádium vedúce k uzavretiu zmluvy. Zo zákona č. 523/2003 Z.z. teda vyplýva, že predmetom tejto právnej úpravy je iba určenie podmienok a spôsobu výberu možného zmluvného partnera, teda vyhlásenie podmienok výberu a procesný priebeh uskutočnenia samotného výberu, nie však obsah budúceho zmluvného dojednanja. Preto ak nedošlo k uzavretiu zmluvy o vecnom plnení, ale zodpovednostný vzťah vznikol iba zo vzťahu založeného zákonom č. 523/2003 Z.z. medzi vyhlasovateľom verejného obstarávania - žalovanou a žalobcom - subjektom, ktorý ponuku uskutočnil, tento vzťah nie je záväzkovým vzťahom podľa ustanovení Obchodného zákonníka.

V danej veci je nesporné, že postup vyhlasovateľa verejného obstarávania bol v rozpore s ustanoveniami zákona č. 523/2003 Z.z. V tomto smere je súd viazaný rozhodnutím orgánu verejnej správy z 19. októbra 2005 č. 1588-1085-7100/2004. Uvedená nesprávnosť mohla mať aj za následok vznik zodpovednostného záväzkového vzťahu vo forme škody. Vzhľadom na vyššie uvedené, že v danom prípade nedošlo k porušeniu povinností uložených Obchodným zákonníkom, naplnenie predpokladov tejto zodpovednosti treba posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy zodpovednosti za škodu, ktorou sú

ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane zániku práva domôcť sa plnenia v dôsledku vznesenia námietky premlčania.

I keď mimoriadne dovolanie poukazuje iba na nesprávnosť aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka vo vzťahu k Obchodnému zákonníku, vzhľadom na zmenu právnej kvalifikácie daného zodpovednostného vzťahu samotným žalobcom, dovolací súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k otázke premlčania vo vzťahu k zodpovednosti podľa zákona č. 514/2003 Z.z. V tomto smere poukazuje na tvrdenia samotného žalobcu, v ktorých na jednej strane sa na daný zodpovednostný vzťah dovoľáva aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka a na strane druhej zodpovednostný vzťah vyvodzuje z činností orgánov uvedených v ustanoveniach § 2 zákona č. 514/2003 Z.z. Nakoľko však mimoriadne dovolanie poukazuje iba na nesprávnosť aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka namiesto ustanovení Obchodného zákonníka v dovolaním napadnutých rozhodnutiach, dovolací súd dáva do pozornosti, že aj v prípade, ak by bolo treba zodpovednosť prípadne posúdiť podľa zákona č. 514/2003 Z.z. (pozri § 26 uvedeného zákona), na posúdenie prípadného premlčania nároku na náhradu škody podľa uvedeného zákona je tiež treba aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní.

Vychádzajúc z vyššie uvedených dôvodov treba napokon uzavrieť, že vzťah špeciálnej a všeobecnej úpravy platí aj pre vzťah Obchodného a Občianskeho zákonníka s tým, že postavenie špeciálneho predpisu pre vzťahy upravené v Obchodnom zákonníku má Obchodný zákonník. Ak však ide o vzťah špeciálnej a všeobecnej právnej úpravy platí, že špeciálnu právnu úpravu možno aplikovať iba vtedy, ak táto špeciálna právna úprava ustanovuje inak. Ak však neustanovuje inak, je potrebné aplikovať všeobecnú právnu úpravu. V danej veci špeciálna právna úprava - Obchodný zákonník vo vzťahu k zákonu č. 523/2003 Z.z. neustanovuje inak, preto na daný zodpovednostný záväzkový vzťah treba aplikovať všeobecnú právnu úpravu, ktorou pre danú vec je právna úprava obsiahnutá v ustanoveniach Občianskeho zákonníka.

Generálny prokurátor teda nedôvodné namieta, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243e O.s.p.). Preto najvyšší súd neopodstatnene podané mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietol (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1 O.s.p.).»

IV.

15. V predmetnej veci sťažovateľka namietala tak porušenie práva na súdnu ochranu, ako aj práva na ochranu majetku. Rozlišovanie na hmotné a procesné práva je relevantné aj pri základných právach, pričom je síce neostré, ale o to ilustratívnejšie a užitočnejšie. Právo na súdnu ochranu v sťažovateľkinej veci chráni procesnú nearbitrárnosť, resp. preskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia (porov. II. ÚS 133/08). Právo na ochranu majetku nesie v sebe aj hmotný komponent, ale to neznamená, že v každom prípade garantuje konkrétne hmotnoprávne riešenie veci (porov. I. ÚS 205/07, tiež Michnicová v. Slovenská republika, sťažnosť č. 40544/08, rozhodnutie z 29. 11. 2011). V predmetnej veci je potrebné vnímať aj vertikálnu a horizontálnu vzťahov medzi subjektmi. V preskúmvanej veci ide o zásah súdu do horizontálnych vzťahov medzi dvoma rovnými subjektmi, kde je miesto pre väčšiu *deferenciu* ústavného súdu. Možno ilustrovať, že na kontinuu medzi teoretickým „dokonalým“ hmotnoprávnym riešením veci podľa objektívneho práva vrátane solídnej argumentácie na jednej strane a absolútnou arbitrárnosťou na strane druhej kryje neporušené právo na súdnu ochranu širšiu vnútornú podmnožinu možných rozhodnutí a právo na ochranu majetku užšiu podmnožinu, avšak nemusí to byť konkrétny bod predstavujúci konkrétne hmotnoprávne, vecne správne a takto riadne odôvodnené riešenie.

16. V zložitosti procesných vzťahov nie je v Slovenskej republike pre najvyšší súd ľahké vyjadrovať hmotnoprávny názor. Ak sa nejaký ustaľuje, ba až fixuje a umocňuje tak právnu istotu, je namieste citlivý, precízny, a nie súťaživý postoj ústavného súdu. To neznamená akúsi právnu neangažovanosť, ale rešpekt k hodnote ustálenej judikatúry v rozmanitosti podústavného práva, a to zvlášť na poli (mimoriadneho) dovolania.

17. Podstatou veci je posúdenie ústavnosti (práva na súdnu ochranu a práva na ochranu majetku) výkladu ustanovení aplikovaných najvyšším súdom, najmä ustanovení vymedzujúcich vzťah medzi Občianskym zákonníkom a Obchodným zákonníkom a z nich vyplývajúce právne posúdenie premlčania sťažovateľkiných nárokov na náhradu škody zo zodpovednostného záväzkovo-právneho vzťahu, ktorý vznikol na základe porušenia

povinnosti podľa osobitného predpisu, konkrétne zákona č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

18. Ústavný súd opakovane vyjadruje pochybnosti o presvedčivosti kritérií, na základe ktorých sa rozlišuje medzi obchodnoprávnym a občianskoprávnym režimom určitého záväzkového vzťahu (II. ÚS 250/2011). Je úlohou zákonodarcu zvoliť také kritériá vzťahu medzi jednotlivými úpravami súkromného práva, ktoré by neboli vágne a pri ktorých by nevznikal stav právnej neistoty týkajúci sa vlastností špecifického právneho vzťahu. Neprospieva právnej istote, ak ani po štvrt'storočí účinnosti Obchodného zákonníka nepanuje právna istota napríklad v otázke premlčania mimozmluvných nárokov. Kým však k legislatívnej zmene nedôjde, je úlohou všeobecných súdov vykladať predmetné ustanovenia tak, aby bola zabezpečená právna istota, predvídateľnosť právnych následkov a závery o aplikácii týchto pravidiel boli odôvodnené a vecne rozhodnuté ústavne konformným spôsobom.

19. Predmetom sporu v tejto veci bolo posúdenie otázky premlčania nároku na náhradu škody spôsobenej porušením zákona o verejnom obstarávaní, pričom podľa ustálenia krajským súdom a najvyšším súdom sa právny základ nároku posudzuje podľa pravidiel Občianskeho zákonníka.

20. Ústavný súd už v prípade iného mimozmluvného záväzkového vzťahu (nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia) rozhodol, že nie je ústavne nekonformný záver, podľa ktorého sa premlčanie nároku za splnenia podmienok § 261 Obchodného zákonníka spravuje Obchodným zákonníkom napriek tomu, že predpoklady nároku sa spravujú Občianskym zákonníkom (IV. ÚS 214/04).

21. V prípade deliktuálneho nároku na náhradu škody ako mimozmluvného nároku však musí byť zohľadnený aj význam § 757 Obchodného zákonníka, podľa ktorého pre zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinností ustanovených týmto zákonom platia obdobne ustanovenia § 373 a nasl. Sporné je, či obmedzenie obchodnoprávneho

režimu nárokov na náhradu škody len na nároky vyplývajúce z porušenia Obchodného zákonníka neobmedzuje pôsobnosť Obchodného zákonníka (vrátane úpravy premlčania) len na porušenie povinnosti uloženej Obchodným zákonníkom.

22. V akademickej doktríne sa objavujú dva názory na premlčanie deliktuálnych nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením povinností ustanovených iným predpisom, ako je Obchodný zákonník.

23. Prvý z nich rozlišuje medzi deliktuálnymi a kontraktuálnymi nárokmi a vychádza z toho, že obmedzenie § 757 Obchodného zákonníka vplýva aj na možnosť použitia všeobecných ustanovení tretej časti Obchodného zákonníka na deliktuálne právne vzťahy. Z toho vyvodzuje, že aplikáciu obchodnoprávneho režimu premlčania nie je možné pripustiť na prípady porušenia iných predpisov, ako je Obchodný zákonník [Csach, K. Miesto a funkcia deliktuálneho práva v obchodnom práve (habilitačná prednáška). Právny obzor 4/2011, s. 333 - 334, osobitne vo vzťahu k zodpovednosti za porušenie zákona o verejnom obstarávaní: Súkromnoprávne následky porušenia zákona o verejnom obstarávaní. Justičná revue 4/2008, s. 563 - 572].

24. Druhý z nich pripúšťa aplikáciu obchodnoprávneho režimu aj na premlčanie deliktuálnych nárokov na náhradu škody, ak sú splnené predpoklady § 261 Obchodného zákonníka, a to bez ohľadu na § 757 Obchodného zákonníka. Za relevantné považuje vymedzenie obchodného záväzkového vzťahu bez ohľadu na dôvod jeho vzniku (Ovečková, O. Premlčanie v obchodnom práve. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015, s. 123).

25. Nezdá sa však, že by sa v doktríne bol vytvoril prevažujúci názor. Taktiež sa nezdá, že by bola v tejto otázke ustálená judikatúra, od ktorej by sa najvyšší súd nemal bez riadneho odôvodnenia odchyliť.

26. Nie je úlohou ústavného súdu robiť arbitra zásadných otázok súkromnoprávnej doktríny, ak tieto nemajú ústavnoprávny dosah a ak všeobecné súdy príklon k niektorému z možných riešení odôvodnia ústavne konformným spôsobom (porov. bod 15). Rovnako nie

je úlohou ústavného súdu poukazovať na rôzne následky už uvedených riešení otázky premlčania deliktuálnych vzťahov spĺňajúcich predpoklady § 261 Obchodného zákonníka (napríklad v prípade plurality škodcov). Je úlohou najvyššieho súdu (a všeobecných súdov), aby zhodnotil, aké účinky na právnu klasifikáciu daného vzťahu má obmedzenie ustanovené v § 757 Obchodného zákonníka.

27. Najvyšší súd podobne ako krajský súd vychádzali z názoru, že na aplikovanie obchodnoprávneho režimu je potrebné, aby existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1 alebo 2 Obchodného zákonníka. Dospel pritom k záveru, že porušenie povinnosti nie je porušením záväzkového vzťahu v zmysle § 261 ods. 1 ani 2 Obchodného zákonníka. Vyššie načrtnutú súvislosť (vplyv § 757 Obchodného zákonníka na posúdenie právneho režimu zodpovednostného vzťahu) odôvodnil najvyšší súd úvahou, podľa ktorej: *„v danom prípade nedošlo k porušeniu povinností uložených Obchodným zákonníkom, naplnenie predpokladov tejto zodpovednosti treba posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy zodpovednosti za škodu, ktorou sú ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane zániku práva domôcť sa plnenia v dôsledku vznesenia námietky premlčania.“*

28. Hoci možno mať voči odôvodneniu najvyššieho súdu určité výhrady, priklonil sa v tomto prípade najvyšší súd k riešeniu, ktoré ústavný súd považuje za jedno z možných, nevyklučujúce odlišné posúdenie otázky v budúcnosti.

29. Napriek pochybnostiam, ktoré ústavný súd vyslovil o vzťahu obchodnoprávných a občianskoprávných záväzkových vzťahov, nie je napadnutý rozsudok z tohto pohľadu odôvodnený a vecne rozhodnutý ústavne nekonformným spôsobom.

30. Ústavný súd dodáva, že nemal dôvod spochybnit' právny záver najvyššieho súdu, podľa ktorého bola porušená povinnosť ustanovená zákonom o verejnom obstarávaní, a nie Obchodným zákonníkom, a ani to, že porušenie povinnosti uzatvoriť zmluvu v zmysle zákona o verejnom obstarávaní môže viesť k povinnosti nahradiť tým spôsobenú škodu. Ústavný súd preto nezisťoval, či porušenie povinnosti ustanovenej osobitným predpisom nie je zároveň aj porušením povinnosti ustanovenej Obchodným zákonníkom, a ani to, či

porušenie povinnosti ustanovenej zákonom o verejnom obstarávaní v tejto konkrétnej situácii nie je potrebné posudzovať analogicky k porušeniu povinnosti podľa Obchodného zákonníka.

31. Z uvedených dôvodov je ústavný súd presvedčený, že sťažovateľkine označené práva porušené neboli a že meritórne prerokovanie veci prispeje ku kultivácii otázok obchodného, ale aj ústavného (bod 15) práva, čomu má prispieť okrem argumentácie aj rozsiahle prevzatie podaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2016